

відпочинку є визначальними факторами впливу на здоров'я користувача комп'ютера. Для студентів припустимий час роботи за комп'ютером має складати дві години на день. Інтенсивне застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі вимагає уважного й відповідального розгляду питань забезпечення безпеки студентської молоді та викладачів, а також розробки відповідних рекомендацій, виконання яких дозволить захистити фізичне й психічне здоров'я студентів від негативного впливу технічних і програмних засобів новітніх технологій.

Список використаних літератури

1. Гиркин І. В. Нові підходи до організації учбового процесу з використанням сучасних комп'ютерних технологій / І. В. Гиркин // Інформаційні технології. – № 6. – 2008. – С. 25–31.
2. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр. – Львів: ЛДУ БЖД, 2012. – 380 с.
3. Кобилянський О. В. Педагогічні умови використання інтернет-технологій у процесі вивчення безпеки життєдіяльності / О. В. Кобилянський, С. В. Дембіцька // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 38. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. – С. 310–315.
4. Пільгачук В. Профілактика професійних захворювань користувачів комп'ютерів / В. Пільгачук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2004. – 40 с.
5. Слободянюк А. В. Місце та роль інформаційної системи Інтернет у житті сучасного студента / А. В. Слободянюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб. наук. праць. – Вінниця, 2011. – Вип. 28. – С. 467–472.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ГУРТКА ТЕХНІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

*Козирод О.Г.
м. Полтава*

***Анотація.** У статті розглядаються теоретичні аспекти та можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як дієвого засобу організації безпечного освітнього простору гурткової роботи з технічного моделювання у закладі позашкільної освіти. Увагу акцентовано на способах використання ІКТ під час різних етапів занять у ході взаємодії суб'єктів освітнього процесу націлених на ознайомлення, поглиблення, практичного застосування знань з охорони життя та безпеки життєдіяльності.*

***Ключові слова:** заклад позашкільної освіти, гурток технічного моделювання, інформаційно-комунікаційні технології навчання (ІКТ), безпечне освітнє середовище.*

Нині освітній процес важко уявити без використання таких зручних і ефективних засобів забезпечення як інтернет-ресурс, комп'ютерні мережі. Інформаційно-комунікаційні технології як дієвий, багатofункціональний інструментарій навчання виховання і розвитку допомагають дітям шкільного віку набути досвіду життя в інформаційному просторі, сприяють швидкому і якісному засвоєнню необхідної інформації на основі чуттєво-образного сприйняття матеріалу, залучення емоційного інтелекту.

Заклади позашкільної освіти, як простір що покликаний організувати безпечно, динамічне, інтерактивне, творче середовище у вільний від навчання у школі час активно використовують можливості ІКТ технологій для досягнення поставлених освітніх цілей взагалі, та зокрема здійснення організації безпечних умов навчального середовища у гуртковій роботі. Гуртки технічного моделювання у системі роботи закладів науково-технічного напрямку позашкільної освіти відіграють роль первинної ланки політехнічної освіти в яких вихованці здобувають базис знань з матеріалознавства, вчать користуватися інструментами, здобувають персональний досвід виконання технологічних операцій, а найголовніше, практично засвоюють навички здоров'язберігаючої поведінки та відповідної культури в життєвому середовищі, набувають потреби у перебуванні в безпечному комфортному просторі і особистої відповідальності за охорону свого життя і здоров'я. Незважаючи на свою важливість використання дидактичні можливості ІКТ технологій у гуртковій роботі закладу позашкільної освіти нині є малодослідженими.

Широке коло аспектів дослідження освітнього середовища системи позашкільної освіти представлено в роботах вітчизняних дослідників – В. Береки, І. Беха, О. Биковської, С. Букреєва, В. Вербицького, Г. Глуха, О. Литовченко, В. Могілевської, Г. Пустовіта, Т. Сущенко, Л. Тихенко, Т. Цвірової та інших .

У зростаючому нині процесі глобальної інформатизації суспільства першочергово важливим є уміння нею скористатися відповідно до обраної мети і поставлених завдань. Серед актуальних досліджень присвячених використанню інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому просторі нашої держави слід відзначити наукові праці – В. Бикова, Я. Булахова, В. Заболотного, Г. Козлакова, О. Міщенко, О. Пінчук, О. Шестопаля та інших. Але поза увагою науковців залишається питання використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі організації та використання безпечного середовища гурткової роботи з технічного моделювання в закладах позашкільної освіти.

Метою написання статті є теоретичне обґрунтування та визначення можливостей використання ІКТ технологій як засобу організації безпечних умов освітнього процесу гуртка технічного моделювання початково-технічного профілю науково-технічного напрямку позашкільної освіти.

Реформування освітньої системи в Україні відбувається в умовах децентралізації влади з покладенням нових завдань управління освітою перед територіальними громадами. Поміж основних сучасних запитів суспільства до освітнього середовища інноваційного типу є перш за все його безпечність і комфортність, створення соціально-психологічного клімату підтримки і всебічного розвитку та поваги до особистості вихованця, успішної реалізації його інтересів і потреб. Розбудова ефективної освітньої моделі є складним і багаторівневим процесом та починається перш за все з розроблення умов безпеки середовища навчання.

Поняття безпеки освітнього середовища трактується науковцями неоднозначно, характеризується застосуванням різних підходів до пояснення його сутності, проте визначають інформаційний, психологічний, та екологічний аспекти у розрізі питання що розглядається. [2]

Психологічний підхід до організації безпечного середовища торкається запобігання допущення і впливу психотравмуючих ситуацій (адаптації в освітньому середовищі, конфліктів між суб'єктами навчання, конкуренції між однолітками та ін.) у навчальному процесі на фізичне і психічне здоров'я особистості. Реалізація цього підходу у закладах позашкільної освіти починається з перших хвилин взаємодії з вихованцями. Виходячи з ідеї «дитиноцентризму», що закладено в основі освітньої галузі позашкільля, покликаної реалізувати вільний вибір кожною дитиною напрямку подальшого зростання у вільний від навчання у школі час, потребу у самореалізації

через побудову взаємин і розвиток стосунків у колективі, доброзичливого ставлення, дружніх відносин атмосфери довіри і взаємодопомоги шляхом активного використання ІКТ. З метою уникнення тривожності учнів молодшого шкільного віку під час вступного заняття керівник гуртка технічного моделювання організовує інтерактивну взаємодію учасників освітнього процесу. Наприклад «Родинне свято» в якому беруть участь батьки спільно зі своїми дітьми. Виконання колективних творчих справ гуртом, ігрові комунікації із застосуванням медіа-засобів що сприяють знайомству дітей, радісна невимушена обстановка допомагають створенню зони психологічного комфорту учнів.

Першорядного значення, з огляду на сутність теми даного дослідження набуває інформаційний чинник безпеки середовища навчання дітей. На думку Н. Кириленко саме через використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній галузі здійснюється масовий глобальний вплив на особистість [3, С. 150].

Розглядаючи екологічний аспект безпеки навчального простору варто взяти до уваги погляди С. Совгіри, яка розглядає екологічно безпечне середовище як систему психолого-педагогічних умов, впливів і можливостей що сприяють захищеності суб'єктів освітнього простору від негативного впливу екологічних факторів і здійснюють оптимізацію взаємодії особистості зі світом природи [4, С. 206]

Освітній процес позашкільної установи принципово відрізняється від шкільної моделі навчання практичною орієнтованістю діяльності що складає 2/3 навчального часу, обладнанням робочих місць, способами практичної взаємодії що реалізуються не лише в аудиторних умовах, а і в природньому середовищі, на виробництві, під час проведення екскурсій, спортивних тренувань, змагань, характеризується розмаїттям форм і видів інтерактивної взаємодії дітей під час гурткових занять.

Тобто і організація безпечного середовища навчання виховання та розвитку дітей у закладі позашкільної освіти потребує чіткого регламентованого виконання посадових інструкцій працівниками, вимог з охорони праці і безпеки життєдіяльності що розроблені інженером з охорони праці позашкільної установи для кожного профільного гуртка та затверджені директором. Плануванню, розробленню і проведенню заходів з охорони праці і безпеки життєдіяльності які і сприяють досягненню безпечних умов реалізації освітніх послуг позашкільної установи передусім інструктування педагогічних працівників інженером з охорони праці та проведення відповідних іспитів що засвідчують їх обізнаність з цій галузі знань.

Серед видів інструктування вихованців у ході реалізації освітньої програми розрізняються вступний, первинний, поточний та цільовий.

Відомо, що традиційні способи інструктування дітей шляхом проведення бесіди з оголошенням вимог до безпечного використання приладів і інструментів, правил користування ними погано сприймається дітьми та не сприяють швидкому якісному засвоєнню найнеобхіднішої інформації. А точніше сказати не відповідають вимогам сьогодення, потребують аналізу причин що заважають засвоєнню суб'єктами навчання основ безпеки в освітньому середовищі закладу позашкільної освіти.

Діяльність гуртків технічного моделювання початково-технічного профілю науково-технічного напрямку позашкільної освіти зорієнтована на задоволення потреб у самореалізації дітей молодшого шкільного віку та введення і ознайомлення їх зі світом техніки який оточує кожен людину з перших хвилин і супроводжує протягом життя. Починаючи зі вступного заняття у ході освітньої взаємодії розгортається процес знайомства та засвоєння гуртківцями умов безпечного функціонування в мікро- і макросередовищі позашкільної установи, формування практичного досвіду використання навичок уникнення потенційних ризиків і небезпек під час гурткової роботи. Аналіз досвіду педагогів-позашкільників з цього питання стверджує практичну значущість, ефективність використання дидактичних можливостей інформаційно-

комунікаційних технологій у якості інструментарію що сприяє формуванню знань умінь і навичок вихованців з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Безпосередньо під інформаційними технологіями розуміють методи і засоби отримання, перетворення, передачі, зберігання і використання інформації. Науковці визначають інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) як сукупність технологій, що забезпечують фіксацію інформації, її обробку і обмін (передачу, поширення, розкриття) [1].

ІКТ включають усі види технологій, які використовуються для обробки інформації. Вони дозволяють перетворювати будь-який вид інформації – текстів, звуків, чисел, зображення – в цифровому вигляді, придатному для зберігання і обробки на комп'ютерній техніці.

Сприйняття учнів добре налаштоване на засвоєння інформації за допомогою медіа-засобів. Зокрема отримання знань з охорони праці та безпеки життєдіяльності у формі тематичних репортажів, ігор-розваг, дитячих програм що націлені на розвиток здоров'язберігаючої культури, опрацювання інструкцій у вигляді алгоритму зображень що імітують дію, супроводжуються звуком, світловими та іншими ефектами.

Перед керівником гуртка технічного моделювання відповідно до посадових обов'язків та вимог програмного забезпечення одним із головних визначено завдання навчання кожної дитини починаючи зі вступного заняття відповідального ставлення до питання охорони і збереження життя свого і оточуючих як найбільшої цінності.

На сьогодні забезпечення доступу освітнього середовища до онлайн-засобів та комп'ютерних мереж значно спрощують підготовчий етап роботи та можливість пошуку і моделювання інформації необхідного аспекту охорони праці чи правильного поведіння вихованців під час визначеного виду діяльності, підготовки її до сприйняття вихованців з використанням прийомів інтерактивної взаємодії.

Успішно УКТ використовуються і у процесі поточної перевірки знань з охорони праці та безпеки життєдіяльності як у вигляді зображень, що коментуються вихованцями перед початком виконання визначеного виду робіт (поточного інструктажу), або у разі не дотримання окремими дітьми важливих правил. Найзручнішими і затребуваними серед вихованців способами контролю засвоєння умов безпечної праці чи поведіння у разі виникнення небезпеки є виконання тематичних тестів, опитувальників – створених за допомогою можливостей Google Форми що передбачають одразу після відповіді отримання учнями підтвердження правильності чи неправильності виконання завдання і за необхідності виправлення допущеної помилки. Відповідно увага дитини зосереджується на запитанні, і фіксації правильності обраної відповіді, оскільки при виборі неправильного варіанту програма попереджує і кольором, і сигналізує інформаційно, відповідним звуком.

Позитивною рефлексією і значним рівнем засвоєння характеризується і використання інформаційно-комунікаційних технологій у ході проведення масових заходів з участю спеціалізованих служб (Національної поліції України, Служби безпеки України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та ін.) що у ході спілкування з дітьми практично відпрацьовують навички дотримання безпеки та порядок дій у разі виникнення надзвичайних подій. Крім того в пам'яті вихованців карбуються символіка, знаки, образи, емоції пережиті ними у ході пройдених тренінгів, квестів, майстеркласів які формують навички здоров'язбереження та глибокого усвідомлення необхідності дотримання умов безпечного навчання та відпочинку в середовищі гуртка, освітньої установи і в цілому життя.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій допомагає зробити процес оволодіння знаннями конкретно з охорони праці мобільним та цікавим, сприяє диференціації і індивідуалізації у навчанні, якісному засвоєнню інформації у дії, дозволяє дітям самостійно оцінити свій рівень оволодіння знаннями, сприяє інтеграції

інформації з різних галузей знань.

У відповідності до здійсненого аналізу інформаційних джерел та передового досвіду організації гурткової роботи з технічного моделювання у закладах науково-технічного профілю позашкільної освіти можна стверджувати, що досягненню безпечних умов організації навчання в позашкільному закладі ефективно сприяє використання дидактичних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій під час здійснення інструктування дітей, образної візуалізації конкретних дій через малюнок, відео, рольову гру і проведення тематичних заходів з охорони праці і безпеки життєдіяльності. ІКТ збуджують емоційний інтелект вихованців в процесі одночасного залучення процесів уваги, уяви, емоційно-образного сприйняття, тісною взаємодією з зоною прикладної реалізації отриманих знань, навиків, формування власного досвіду здоров'язбереження через усвідомлення і дотримання умов безпеки.

Список використаної літератури

1. Інформаційні й комунікаційні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua5.org/svit/281-nformacjijn-jj-komunkacjijn-tehnolog.html>
2. Кодекс безпечного освітнього середовища [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidialingu/21kbos.pdf>
3. Кириленко Н.М. Проблеми інформаційної безпеки освітнього середовища вищого навчального закладу. Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи: третя міжнар. наук.-практ. конф.: [в 2 ч.]. Ч.1. / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та ін.; за ред. М.М. Козяра, Н.Г. Ничкало. Львів: ЛДУ БЖД, 2012. С. 149–151.
4. Совгіра С.В. Проблеми екологічної безпеки як основи життєдіяльності особистості в освітньому середовищі / С.В. Совгіра, Г.Є. Гончаренко // IV Всеукраїнські наукові читання пам'яті Сергія Таращука : до 60-річчя від дня народження : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю 23–24 квіт. 2015 р. – Миколаїв : ФОП Швець В.Д., 2015. – С. 205–208.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БЕЗПЕЦІ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.К. СИДОРЕНКА

Савченко А.Г.
м. Полтава

Ключові слова: безпека життєдіяльності, вчитель трудового навчання (технології), інформаційно-комунікаційні технології, комп'ютеризація суспільства.

Стрімкий розвиток науки та техніки, соціально-економічні перетворення, які відбуваються у світі, викликали докорінні зміни в усіх галузях суспільного життя і в галузі освіти, головною метою якої є розвиток людини як особистості, громадянина країни, суб'єкта діяльності та спілкування. В умовах переходу до нових економічних відносин найгострішою є проблема підготовки учнів до трудової діяльності і реальних умов життя, які зможуть здолати лише творчі, самостійні, критично мислячі особистості.

Комп'ютеризація суспільства, розвиток ефективних інформаційних технологій, стрімке зростання ролі та значення інформації в сучасному світі спричинили зміни інформаційної складової розвитку науки, соціального життя, всіх сфер виробництва. Сучасному суспільству притаманні надзвичайно високі темпи розвитку. Щоб встигати за змінами, людина повинна переробляти величезну кількість інформації, яка